

[Jens Jensen.]

Lovforslagets Gennemførelse, og jeg vil anbefale, at Tinget, for at Lovforslaget kan blive vedtaget i denne Samling, vedtager det i uændret Skikkelse.

Hans Hansen: Den sjældne Enighed i denne Sag beror vistnok paa, at dette Lovforslag egentlig kun er en Stadfæstelse og en Fuldendelse af noget, der til Dels har fundet Sted, nemlig det kommunale Pligtarbejdes Bortfald. Jeg beklager, at jeg ikke kan gaa med i den Enighed, der saaledes er om dette Forslag. Grunden hertil er ikke Lovforslagets økonomiske Betydning, som, det skal indrømmes, er meget ringe, hvorimod Lovforslagets principielle Tendens er saa meget mere omfattende.

Naar vi fra Retsforbundets Side ønsker at gøre Bemærkninger til dette Lovforslag om Afvikling af det kommunale Pligtarbejde, vil jeg gerne først, som det allerede er gjort af Ordføreren for det radikale Venstre, det ærede Medlem Hr. Jens Jensen, udtale min Tilfredshed med, at det af Landstinget nedsatte Udvalg har ændret Forslaget, saa Fordelingsgrundlaget blev Hartkorn og Grundskyld i Stedet for som oprindelig ved Lovforslagets Fremsættelse Ejendomsskylden.

Denne Ændring kan vi fra vor Side fuldt ud billige og tiltræde. Men Lovforslagets egentlige Formaal, som det har faaet Form i Kapitel 1, § 1, er at ophæve denne forstandige Ændring, og ved Udvalgets Ændringsforslag til § 2, de tre sidste Stykker, har det yderligere faaet Udtryk ved, at Kommunalbestyrelserne indenfor 3 Maaneder efter Lovens Ikrafttræden skal træffe Bestemmelse om Pligtarbejdets Bibeholdelse, og ligeledes for hvert nyt Valg af Kommunalraad.

Det forekommer mig, at der er god Grund til overfor det, der er hele Lovforslagets Tendens, der er en Fortsættelse af en mangeaarig Lovgivningslinie i vort Land, som særlig tog sin Begyndelse ved Hartkornsskatternes Afløsning af Ejendomsskyldsystemet i 1903, at paapege det for døvelige i hele denne Udviklingslinie.

Alle de gamle Grundbyrder, som Hartkornsskatterne og Hartkornansættelsen dannede Grundlaget for, herunder Naturalieydelse, Pligtkørsler og Arbejde, er efterhaanden mere og mere faldet bort, det vil sige, Lovgivningsmagten, som skulde have den Opgave at varetage de almene Interesser, har ophævet Fællesskabet, Rettigheder, der hvilede som forlods Forpligtelse paa Hartkornet; det vil sige paa Jord-

den, som en første Prioritet, som alle Jord- ejendomsbesiddere var gaaet ind til, og som tilmed var inkluderet i Købeprisen paa Ejendommene.

Det, at man er gaaet med til Ophævelsen af disse Forpligtelser, har i høj Grad bidraget til en Stigning i Ejendomspriserne til Gavn for dem, der i de paagældende Tider sad med Ejendommene eller solgte dem, og til stor Skade for alle dem, der skulde købe dem, og særlig for de unge.

Vi mener indenfor Retsforbundet, at disse Grundbyrder burde bibeholdes og Fordelingsgrundlaget gøres tidssvarende. Vi er bestemte Modstandere af betingelsesløst at ophæve dem, da dette kun bidrager til at gøre Adgangen til selvstændige Landbrug vanskeligere, og samtidig gør Ophævelsen af disse Pligter Panteværdien større og dermed Prioritetsgælden, hvis uhyggelige Stigning i de senere Aar i høj Grad staar i Forbindelse med hele denne Udvikling baade af Hartkornsskat, Tiendeafløsning, Arvefæsteafløsning og alt det, der direkte har virket i Retning af, at Pante-gælden blev større.

Der er af ærede tidligere Ordførere talt om, at det beror paa det kommunale Selvstyre, om den tilbageværende Del af Pligtarbejdet skal bibeholdes — der har været nævnt, at 214 Kommuner ikke er gaaet bort derfra, men har bibeholdt det, jeg skal ikke komme ind paa dette Tal, men holde mig til det rent principielle, at 214 Kommuner ikke er gaaet bort fra Pligtarbejdet. At det beror paa „Selvstyre“, om man vil bibeholde Pligtarbejde, forekommer mig at være en højst mærkelig Opfattelse af Selvstyrets Omraade og Princip.

Pligtarbejde er og maa opfattes som et privat Skyldnerforhold, som den enkelte har overfor Fællesskabet. Konsekvensen af, at det beror paa kommunalt Selvstyre, maa jo ogsaa være, at Flertallet maa have Ret til at bestemme, om private Gældsforpligtelser skal staa ved Magt, og dette kan dog vist ikke være Meningen; men Pligtarbejdet er en privat Forpligtelse overfor Fællesskabet, og vi mener ikke, at det kan blive retsmoralsk lovligt at lade muligvis et Flertal af Skyldnere bestemme, at nu vil man ikke mere betale sin Skyld.

Og det er saa meget værre, som Forslaget efter Landstingsudvalgets Ændring siger, at man blot kan tie bumstille, saa falder Pligtarbejdet bort af sig selv. Det plejer ikke at være saaledes i Skyldforhold, at man kan tie stille, saa falder Pligten bort af sig selv; men det er det, der ligger i Bestemmelsen om, at hvis man ikke gør Ind-